СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 142. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 20. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 142. Jersey City, N. J., Saturday, June 20, 1931. THREE CENTS.

УМЕР ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ

МАЙНЕРСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ОГАЙО

РАНЕНО 8 ОСІБ У БОРОТЬБІ ПІКЕТЧИКІВ ЗІ СТОРОЖЕЮ МАЙН.

СТ. КЛЕРСВІЛ (Огайо). — В Белмонт кавнті, себто в окрузі, обхопленім майнерським страйком, приходить до чимраз більшого напруження між страйкарами і власниками майн, зглядно охороною, яку вони держать для забезпечення своїх родин і майн.

В останній сутичці пікетчиків зі сторожею було 8 осіб ранених. Один пікетчик має важкі ушкодження тіла, а інші лекші рани.

На іншім місці постріленo шерифа Добі, котрого відвезено до шпиталю як небезпечно раненого.

Найзавзятіша боротьба велася біля майни Флоренс. Сторожа вживала ґазових бомб, щоби відігнати від майни пікетчиків і демонструючих. Одного пікетчика ранено смертельно й відвезено до шпиталю. Шериф арештував кількох пікетчиків.

Амештовано теж три жінки з 7 дітьми і держано їх 24 години в арешті, а потім випущено без допиту.

Страйкуючі вислали депутацію в числі 50 людей, домагаючися від шерифа дозволу на спокійну демонстрацію по дорогах. Дозвіл одержали.

СТРАЙКАРІ В ҐОВЕРНОРА ПИНША.

ГЕРИСБУРҐ. — Ґовернор Пиншо приняв делеґацію страйкуючих майнерів, належачих до „Нешенел Майнерс Юніон". Вони домагалися, щоби ґовернор заперестав пертрактації в справі порозуміння між „Юнайтед Майн Воркерс" і „Питсбурґ Термінел Кол Компані". Страйкуючі заявили, що вони всі належать до „Нешенел Майнерс Юніон" і не приймуть ніякої угоди, заключеної з „Юнайтед Майн Воркерс". А далі делеґація розповіла ґовернорови про невиносимі відносини в майнах.

ОБМЕЖУЮТЬ ЧИСЛО КАТОЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СІТИ. — В стейті Вера Круз перейшов в леґіслятурі закон, яким обмежено число католицьких священиків у стейті. На підставі нового закона має припадати 1 католицький священик на 100,000 населення.

Апостольський делеґат, архиепископ Руїз Флорес, заложив перед федеральним урядом протест проти цього закона, який уважає протиконституційним. Архиепископ заявив далі, що від двох літ був уже в Мексику спокій, бо уряд намагався не допустити до дальших конфліктів між церквою і державою, а тепер ухвалено закон, який викличе нову боротьбу. Архиепископ твердив далі, що отсей стейтовий закон ухвалено головно завдяки ґовернорови стейту, котрий схиляється до комунізму.

ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШИХ ЗИСКІВ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — На закінчення своїх нарад конвенція „Адвертайзінґ Федерейшен оф Амеріка" ухвалила резолюцію, в якій домагається ширшого розподілу доходів з продукції. В тій резолюції підчеркнено, що доходи, які збільшуються через удосконалення машин, повинні бути поділені й між робітників. В той спосіб будемо мати велике число людей, що зможуть купувати, а без них годі збільшити число купуючих, бо з охотою купувати мусить іти фінансова спроможність купуючих.

ДИПЛЬОМАТІЯ, НОГИ І МОЗОК.

ВАШИНҐТОН. — У своїм часі амбасадор Дос заявив, що „дипльоматія є легка на мозок, але важка на ноги". Отся його шутлива замітка стрінулася з ріжними коментарами. Між іншими Генри П. Флечер, бувший амбасадор до Італії, каже у звязку з цею заміткою, що „це залежить від того, чи вживається при дипльоматії мозку чи ніг".

ПРИДЕРЖАЛИ НЮЙОРСЬКОГО ВАТАЖКА ҐЕНҐСТЕРІВ.

НЮ ЙОРК. — За приміром Шикаґа пішов Ню Йорк. В Шикаґо арештовано славного ватажка бандитів Кепона, а в Ню Йорку Артура Шульца. Обидвох за те, що не платили доходових податків.

„ПОВІСИЛИ" ПРІЧЕРА.

ДАЛЯС (Тексас). — Чотирох замаскованих людей вхопили Б. П. Бравна й завезли до „Далас Бептист Чорч" і там привязали його до великого свічника.

Бравн працював у готелю в баґажовім відділі, а заразом був і прічером згаданої церкви. Привязаний до свічника баламкався він так яких три години і кричав о поміч. Як сусіди його відвязали, то показалося, що йому нічого не сталося. Бравн каже, що це зробили йому такого збитка ті парохіяни, які бунтуються проти нього.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ПРОФЕСОРІВ КРАКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Справа виглядає так: При вул. Жигмонта Августа 5. у Кракові два елеґантні пани наняли дві кімнати нібито на дентистичне ателіє. До свого помешкання вони візвали доцента краківського університету, ґінекольоґа д-ра Келера, нібито до хорої жінки. Коли Келер прийшов, примусили його бандити, щоби він візвав листовно до того мешкання, де сам опинився, ще трох лікарів, професорів університету, а саме: Ґляца, Зубжицького та Темпка. Коли прийшов Ґляц, бандити стероризували його та зажадали від нього 4 тисячі долярів. Тому, що професор не мав при собі такої суми грошей, бандити присилували його написати до своєї жінки листа, щоби вона принесла 4 тисячі долярів. Коли жінка Ґляца принесла жадані гроші, бандити відібрали від неї гроші, придержали її, опісля замкнули на ключ у кімнаті і заповіли, що ключ віднесуть на вул. Томи ч. 22. до служниці проф. Ґляца. Коли бандити, і повідомили про те висвободилися зі шнурів і зателефонували до служниці дому Ґляца, що там прийдуть бандити і повідомили про те поліцію. Поліція обсадила дім, у якім живе проф. Ґляц. Небаром виходив з того дому один з бандитів. Коли побачив поліцію, стрілив до постерункового, але хибив. Тоді поранився 6-ма револьверовими кулями. Склалося так, що в лічниці зоперував тяжко раненого бандита проф. Ґляц. При бандиті найшли 4 тисячі долярів. Він зізнав, що називається Тома Славінський, має 41 літ і є фризієром у Бересті над Буґом. Два інші його спільники втікли. Один з них називається Тадей Славінський і є сином Томи.

ВЕЛИКА ШПИГУНСЬКА АФЕРА У ФРАНЦІЇ.

З Парижа повідомляють, що в Нансі викрили сліди великої шпигунської орґанізації. „Ле Матен" пише, що всі дороги, які ведуть з бассейну Саари до Альзації і Льотаринґії, обставила поліція і жандармерія. По всіх шляхах здержувано авта та переглядано леґітимації, бо шпигуни виїхали автом, везучи важні документи, що торкалися оборони французького кордону. Цілу справу держиться у великій тайні.

ПОХІД ГОЛОДНИХ.

На польсько-німецькім кордоні від кількох днів збираються сезонові робітники, що хочуть дістатися у Німеччину на роботу. Польська влада не перепускає нікого на німецький бік, бо німецька влада відмовилася приймати цього року робітників з Польщі. Дня 19. травня в Прашках (біля Велюня) зібралося коло 3,000 людей та просили, щоби їх перепустили за кордон. Коли їх не хотіли перепустити, вони зорґанізували „похід голодних" до Лодзі, щоб інтервеніювати у воєвідстві. Між Велюнем і Лодзю поліція заступила їм дорогу. В сутичці було 15 ранених.

ХТО У НАС ПОЛЬЩИТЬ НАШІ ШКОЛИ.

Дня 30. квітня ц. р. прийшов до села Пронятин, пов. Тернопіль, постерунковий державної поліції з Загробелі, Запоточчини, одначе перебраний в цивільний одяг, а враз з ним ще якийсь підпанок, який знова представлявся як делеґат повітового старoства в Тернополі. Зайшли вони оба до громадської канцелярії, куди покликали Олексу Ваврова, заступника начальника громади, та почали його питати, чи має він дітей у шкільному віці. Коли Олекса Ваврів відповів, що посилає двоє дітей до місцевої школи, тоді постерунковий, перебраний в цивільний одяг, і той „делеґат староства", від якого в міжчасі Олекса Ваврів зажадав леґітимації, а який її не мав, предложили Вавровому декларацію та зажадали, щоби Ваврів її підписав. В декларації було домагання впровадження польської викладової мови в місцевій школі. Олекса Ваврів відмовився рішучо підписати таку декларацію, при чім сказав, що всі Українці з Пронятина внесли вже декларації за введення української мови навчання в місцевій школі. Таксамо поступили постерунковий та „делеґат" з начальником громади Теодором Вовчишиним, який також відмовився підписати предложену йому декларацію, при чому „делеґат" сказав до постерункового: „Прошє занотоваць, то юж староста зробі з німі пожондек". Опісля пішов постерунковий враз з „делеґатом" у село, де ходили по хатах та вимагали підписання таких самих декларацій, які предкладали Вавровому та Вовчишиному.

Подібні факти мали місце також в Курниках Шляхтинецьких та в Чистилові. А саме дня 29. квітня ц. р. прийшло двох постерункових з постерунку державної поліції в Лозовій до Курник Шляхтинецьких і в ночі посилали в село за людьми, щоби підписували декларації за введення в місцевій школі польської мови навчання. Знoваж дня 30. квітня ц. р. начальник громади в Чистилові, Францішек Пйорун, збирав у підступний спосіб такі самі декларації, а коли люди опісля довідалися про підступ війта, то внесли масове представлення до дотичної влади про поступовання війта.

САМОГУБСТВО ЖІНКИ РАБІНА.

У Вильні повісилася жінка місцевого рабіна, Дора Рабінович. Пишуть, що причиною вбивства є нервовий розстрій.

МАКСИМ ҐОРКИЙ ДІЙСНИМ КОМУНІСТОМ.

Політбюро рішило приняти Максима Ґоркого в члени комуністичної партії.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ФОТОҐРАФА-АМАТОРА.

Підчас прогульки кількох осіб в околицю Праги один член товариства хотів відфотоґрафувати інших членів. В хвилині, коли наставляв апарат, вдарив грім з градової хмари, вбив фотоґрафа й ранив 2-ох членів товариства.

НАЙСТАРШИЙ „ЗАЛІЗНИЙ СТУДЕНТ".

Університет в Упсаля (Швеція) має найстаршого „залізного студента". Про те, як докладно студіює цей „залізний академік", свідчить факт, що він має вже 74 роки і досі вислухав 110 семестрів. Про те, як він вислухав, можна би богато цікавого говорити. Але отщо найцікавіше: перший свій іспит він здавав по вислуханні 85-го семестру, ну, й очевидно здав його з відзначенням.

ДРАМА ЗАЗДРОСТИ В КЛІТЦІ.

На кольоніяльній виставі в Парижі розігралася в зоольоґічнім городі драма заздрости між молодим і старим львом, що оба старалися зєднати собі симпатію львиці.

В клітці перебували оба льви разом з кількома львицями, але тільки одна зєднала собі симпатію обох. І ось недавно ворожнеча між обома львами дійшла до цього ступня, що старший лев кинувся на молодшого суперника й важко його поранив, а відтак страшним ударом лапи забив невірну львицю.

На вид скаженого з заздрости льва інші львиці схоронилися до найдальших кутків клітки й аж силою можна було їх перевести до інших кліток.

ЗЛОДІЇ ОБІКРАЛИ ГОЛОВНОГО КОМАНДАНТА ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

Здається, що нема відважніших злодіїв, як львівські. От в неділю в полудне вломилися вони до головного коменданта львівської поліції, Віктора Гошовського, обікрали його й утікли. Поліція шукає за ними.

ВБИВСТВО І САМОГУБСТВО.

В Польськім Академічнім Домі у Варшаві 20-літна Яніна Янковська ранила смертельно 4-ма револьверовими стрілами 25-літного студента Йосифа Будзінського, після чого скочила з вікна третього поверху. Янковська зломила собі череп й обі ноги. Смертельно ранених відвезли до лічниці. Причиною тієї траґедії є мабуть нещасна любов.

ВТОНУЛО 15 ВОЯКІВ.

Недалеко Новгорода зударилися на ріці два пароплави. Пароплав „Смелий" втонув, а з ним 15 вояків. ҐПУ арештувало капітана затопленого корабля.

ПОЛІЦІЯНТ ЗАСТРІЛИВ ВЯЗНЯ.

В Пйотркові поліціянт застрілив вязня Станислава Новіцького, який почав утікати тоді, коли його переводили з одної вязниці до другої.

ТРАҐІЧНА ПРИГОДА ПОЖЕЖНОЇ СТОРОЖІ.

Пожежна сторожа з Велички виїхала до сусідного села, щоби там гасити вогонь. По дорозі авто наїхало на дерево й перевернулося. Один член пожежної сторожі згинув на місці, всі інші, що їхали автом, є тяжко ранені.

СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНИНА І ВИЗНАЧНОГО ІСТОРИКА

ДОВГІ РОКИ ХВОРІВ НА СУХОТИ. ЕМІҐРАНТСЬКІ ЗЛИДНІ ОСТАТОЧНО ПІДОРВАЛИ ЙОГО СИЛИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — В невеликій австрійській місцевости, Бадеґ, помер 15. червня український еміґрант Вячеслав Липинський. Покійний від довших років хорував на сухоти легенів, а тяжкі злидні еміґрантського життя ще більше обтяжали його хворобу. До останнього дня свого життя він працював над історією України й лише недавно відійшов від політичної роботи. В політиці він був теоретиком з великою ерудицією.

Вячеслав Липинський походив з української шляхти римо-католицької віри. Був родом з Полтавщини. Ще з молодих років став на тому становищу, що українська шляхта повинна стати в обороні інтересів свого українського народу, як провідна його верства. Він уважав, що інтереси українського народу, як суцільної нації, можуть бути забезпечені лише у власній державі. Тому ще перед першою російською революцією, перед 1905 роком, належав до тієї нечисленної ґрупи Українців, що вважали самостійність України ціллю політично-національної праці цілого українства.

Вячеслав Липинський присвятив багато праці історичним розвідкам над ролею української шляхти в будові української держави за часів Богдана Хмельницького. Він хотів на примірі предків показати їх нащадкам, що вже відійшли від свого народу, спольщились або змосковщились, якими патріотами українськими й визначними державними мужами були їх предки, що стояли на ґрунті української національної державности. Тим сподівався навернути перекінчиків до ідеї української державности й до праці над будовою української держави.

З раніших праць його треба поставити на перше місце велику моноґрафію „З дзєюф України", яка потім вийшла в повній перерібці й доповненню українською мовою під заголовком „Україна на переломі". Крім того він написав багато окремих статей і менших моноґрафій з історії України. Частина його праці ще не видана, бо на еміґрації не знайшлося коштів і видавництва для видання їх.

Вже на іміґрації В. Липинський став ідеольоґом „Трудової Монархії", як форми української державної влади. На першого монарха, з огляду на історичну традицію, він виставив Павла Скоропадського. Коли переконався, що П. Скоропадський зовсім не надається на таке становище й замісць пропаґованого В. Липинським конституційного монарха на зразок анґлійського короля, П. Скоропадський хоче стати неограниченим деспотом східнього зразку, він виступив рішучо проти Скоропадського, як кандидата на український гетьманський престол.

МЕЛОН ВЕДЕ ФІНАНСОВІ НАРАДИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Не зважаючи на заяву американського секретаря фінансів, Мелона, що він приїхав до Анґлії в особистих справах до свого сина, який вчиться в анґлійськім університеті, він уже два рази відвідав премієра Мек Донелда. До готелю Мелона приїздили на нараду управитель анґлійського банку й помічник управителя французького банку.

При зустрічі Мелона з Мек Донелдом був присутний анґлійський міністер фінансів, Сновден. Мелон каже, що скоро вертається до Америки.

З канцелярії премієр-міністра Мек Донелда оповіщено, що премієр і міністер справ загpаничних, Гендерсон, відвідають Берлін 17 липня. Це буде відповідь на приїзд до Анґлії Німців і продовження тих розмов, що були започатковані підчас відвідування Анґлії Брінінґом і Курціюсом.

РОЗМОВА ПРО ПАН-ЕВРОПУ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Стало відомо, що анґлійський міністер справ закордонних, Гендерсон, вживає всіх сил, щоб на конференцію в справі пан-Европи приїхали всі міністри справ закордонних европейських держав. Ця конференція має відбутися 13 липня.

— Після нарад Гендерсона з Курціюсом та Брінінґом, підчас перебування Німців в Анґлії, Гендерсон почав надавати особливе значіння всеевропейському порозумінню держав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиrі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛІҐА — ВИНУВАТНИЦЯ НЕСПОКОЮ В ГАЛИЧИНІ

З приводу своєї розмови з Міленою Рудницькою „Менчестер Ґардіен" пише:

„Пані Рудницька, українська посолка, у своїй розмові, яку ця ґазета подає нині, подає дальші докази, що польський уряд зовсім іґнорує припоручення Комітету Трох, на чолі котрого стоїть пан Гендерсон, щоби зробити з українською меншістю „внутрішню угоду".

„Отсе є звичайний процес. Кілько разів зчиниться галас, винуватий уряд зявляється перед Радою Ліґи Націй у згідливім настрою та робить загальні обіцянки. Коли буря перейшла — або навіть як вона ще треває—переслідування йдуть далі. Наш берлінський кореспондент недавно вказав, що польський уряд преспокійно йшов далі зі своєю роботою „пацифікації". Пані Рудницька каже, що між польським урядом і українськими представниками в польськім соймі не ведуться тепер ніякі переговори. Шкода, що заворушення, викликане згодою між Австрією та Німеччиною за мита та за президентуру на розоружній конференції, зійшлося з засіданнями Комітету Трох у Лондоні, які через те, як видно, були поспішні і невдоволяючі.

„Останнє слово має сказати польський уряд, котрий ще не змодифікував своєї умови, що Українці мають відкликати з Ліґи всі свої петиції та зробити публичну демонстрацію своєї льояльности супроти польського уряду. В противнім разі польський уряд не хоче й вести переговорів. Цього роду поступовання є, поперше, вимушенням, а подруге, образою Ради Ліґи Націй. Суть справи вимагає того, щоб Українці дістали сейчас запевнення, що їх справа буде предложена перед Радою Ліґи в слідуючім вересні. Все заходить небезпека вибуху — наслідком безнадійности й очайдушности — небезпека українських скрайних учинків, які могли би бути відвернені, якби була яка виразна надія на найближчі засідання Ради Ліґи Націй."

Слова „Ґардіена", як звичайно, заслугують на уважне прочитання своїм спокійним, але глибоким трактованням справи. Спеціяльно цікаві уступи про акти українського терору. „Ґардіен" — анґлійська ґазета з анґлійською відразою до терору, питомою всім народам, що здавна тішаться утвердженими свобідними політичними інституціями, а чейже він розуміє, що люди, які втратили надію на оборону своїх прав, можуть у безнадійности пірватися на революційні вчинки.

Інж. М. Селешко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В ЖЕНЕВІ

Причинок до польсько-українського порозуміння. Польща на Гуцульщині.

(Докінчення)

Смішна діяльність Польщі пояснювалася формальним браком повідомлення про участь України, фактично одначе ходило їм про пропаганду, про дискредитацію України на міжнародному форумові. Головним товчком був факт, що Польщі не подобались були українські експонати, вишивки та гуцульські килими. Бож і ця держава виставила гуцульські килими як польські експонати, їх розреклямувала і успіху великого сподівалась. А тут тобі й на, Україна голоситься до слова і каже, що це не польськік експонати, а українські й нема чого Польщі чужим добром хвалитися. Тим самим добром, що минулого року його польське військо та поліція шаблюками рубали, палили, в болоті топтали та на шматки рвали, побиваючи при цьому наших людей, хваляться нині як чисто польським дорібком. До того ще й в чотирох мовах афіші вивісили з нашою церквою, з Гуцулами в їхній ноші з написом „Польща на Гуцульщині" і з запрошенням до відвідин Польщі-Гуцульщини. Нині, за пів року, те саме нищене українське мистецтво реклямується як польське. Іронія судьби. Чогось такого може додуматись лише Польща, сильна, могуча в боротьбі з безсильними, поза рами суспільного життя викиненими Українцями на Західній Україні. Український павільон мав великі успіхи. Всі майже виставлені обєкти випродано. Навіть дорогі килими публика покупила. Дивно вражало публику, що й у польському павільоні є українські експонати. Дехто й запитував про причину цього. Павільон був усе переповнений. Буфет знаменито працював і на ньому чимало зароблено. Побачивши наші успіхи Поляки взялись на хитрощі. В останніх днях спровадили бочку меду і продавали його як польський мід по 75 сантімів за чарку, щоб хоч тим способом примусити публику заглянути до себе. Обслуга павільону польського була надзвичайно солідна, бо й слова не промовила майже до нікого. Публика, не бачучи нічого цікавого, так мимо й проходила. Бо й бачити не було що. Жадних атракцій, що притягалиб масу, як в українському павільоні. На сцені безперестанно співав українськикй студентський хор, грала музика, співав бандурист і грав, танцювали українські народні танці. Взагалі в павільоні було життя. Люди, хоч перемучені, то знали вагу справи і були веселі, говіркі і рухливі. Заставлено й маленьких дітей танцювати українські танці, що знаходило серед публики великий відгомін. Дивна річ, цей хор. Завдяки праці кільком українських студентів женевського університету, згуртованих у корпорації „Україна", вдалось зацікавити нашою піснею чужинців. Щось аж сім націй є заступлених в хорі, бо своїх голосів нема. Діригентом є професор Віліямс, Голяндець по походженні. Це вроджений мистець. Вивязується зі свого завдання знаменито. Памятає він виступи Кошиця і від того часу є приятелем Українців. Українська пісня йому заімпонувала. Як на такий слабий хор, зложений з чужинців, співають знаменито. Навіть в женевському радіо два виступи зробили. Бракує в пісні українського духа, але й не диво. Якжеж чужинцені-студентові чи студентці зрозуміти скоро українську пісню не знаючи мови і не знаючи народу. Це є початки, які вже дають обильні плоди для української пропаганди, а все це завдяки малому гурткові українських студентів, що хоч малі числом, зате сильні духом, а головно своєю працею та витревалістю. Ніякі невдачі не можуть їх відвести від продовжування розпочатого діла. Вони всюди знані, їх всюди радо витають. В ріжних інтернаціональних установах студентських вони самостійно виступають. Здобули собі повагу у всіх кругах інтернаціональних, що видно вже хочби й з того, що чужинців до праці на полі української пропаганди притягнули.

Імя українського павільону є „Веселий куток". Ця крилата фраза, що дійсно відзеркалює життя павільону, знайшла великий відгомін в женевській пресі. Нема ґазети, якаб похвально не писала про „Веселий куток" — як атракцію виставки. Студенти хлопці ввічливі, з дівчатами пожартувати вміють, публику притягнути знаходять способи. Куди не глянеш, всюди знакомі: мабуть ціла Женева їх знає, тих питомих Українців, зібраних зі всіх закутків української землі, обєднаних одним духомстремлінням до волі і свободи свого народу.

Ще й з іншого боку успіхи Українців мають значіння. Серед відвідувачів виставки було богато наших земляків, що досі жили окремо, не цікавились українською справою. Побачивши свій рідний куток, почувши свою мову, в них збудився той сентимент, що його має всякий Українець. Богато малоросів побачило, що вониж не малороси, не члени тої видуманої Москвою мертвеччини, а члени живої нації, української. Вони дали про себе знати, навязали звязки, так би сказати, розрухались і напевно стануть переконаними Українцями. Одно лиш мусять наші студенти і старші громадяне в Женеві зробити, а саме не дати наново заснути раз вже збудженому почуттю українства, українського сентименту і приспаного патріотизму. Тоді нам не будуть страшні жадні наступи з боку Поляків, бо вони розібються о твердий мур дійсности, о твердий мур свідомости серед чужинців, які зрозуміють, що не штучні границі творять життя, але воля до життя є тим стимулом, що його посилює й виводить в світ поза штучні межі.

Можливо декому буде й прикро послухати тих слів, того факту, що нас, Українців, не визнають за людей свої таки приятелі Поляки. Українські національні прапори повівають на Західній Україні при всякій нагоді, під українським стягом йшла українська армія в бій за волю України, а відтак під тимже стягом ратувала Польщу перед большевицькою навалою. Український прапор гордо маяв тоді, коли його треба було використати на благо тоїж самої Польщі. На чужині одначе той прапор не сміє існувати, хоч формально й нині Польща рахується приятелем малої еміґраційної групи Українців. З жовто-блакитною Україною заключила вона свого часу договір, потім її зрадила, заключивши такий самий договір з Совітською Україною червоною. Договір підписано з Українською Державою, якаб вона не була, а нині кажеться, що не було, нема й бути не може ніякої України. Над цим фактом повинні призадуматися ті, що попирають польську концепцію творення Незалежної і Соборної Української Держави, а стане їм мабуть ясно, що факти зі сторони Польщі перехрещують слова, якими тішаться так деякі політики. Декому й з женевської кольонії вартоб над тим призадуматись і зревідувати свої думки та поставити справу ясно перед собою.

Союз Народів у Женеві видав комунікат і закликає в ньому Українців і Поляків помиритися. В тійже самій Женеві Поляки обіцяли погодитись і тутже само заперечують існування України. Факт цей безперечно стане одним з тих причинків, що не то що не доведуть до ніякої згоди між обома народами, а навпаки, докажуть українській стороні, що в таких умовах годиться не можна і що це булоб національною зрадою. Бож факт виступу проти виставки і української нації та українського прапора вказує виразно, чим дишуть проти нас ті, що Союзові Народів приобіцяли погодитись з нами.

При кінці вартоб ще звернутись до української молоді по всьому світі з зазивом йти на студії до Женеви. Умови студій дуже добрі. Та не лиш про самі студії мусить молодь дбати. На думці в неї мусить бути й українська пропагандивна праця між чужинцями. Посиливши нашу студентську кольонію в Женеві наша молодь посилить тим самим і українську працю в такому для нас і для цілого світа важному центрі як Женева. Найкраща нагода зі всім запізнатися і для української нації як студіями так працею богато зробити є лише в Женеві. Над цим повинні призадуматися батьки, що посилають дітей в чужі школи і в першу чергу для студій вибирати женевський університет зі всіми заступленими в ньому факультетами. А тоді друга українська виставка безперечно пройде богато краще й ще з більшим успіхом, ніж ця перша, а всякі зі сторони Польщі перешкоди не будуть їй шкідливі.

В. Будзиновський.

ЧЕРЕЗ КЛАДКУ

Оповідання.

(4)

— Або не стануло на тім, що буду класти в четвер і в суботу?

— Тебе в четвер не було, отже я гадала, що й нині не прийдеш, тай бабців не наловила.

— А в четвер були?

— І в четвер були, бо... бо ми з мамою лиш так жартували собі.

Прокіп хвилю стояв сконфужений. Його стала брати лють, бо гадав, що з него хочуть насміхатися. Зразу кортіло його сказати якесь крепке слово, але глянувши на дівчину, сказав, на силу сміючися:

— То і завтрішні пироги були жартом?

Вона собі розсміялася, але сердечно, кажучи:

— Пироги не жарт. Тиж заслужив собі на них. Приніс риби такі великі, яких я ще не бачила. Ми не хотіли, щобити ще раз ішов з тими нічницями, бо Павло казав мені, що ти, пильнуючи їх, цілу ніч не спав.

Тим поясненням і своїм сміхом Текля вже цілком задобрила його.

— Тепер вже не буду пильнувати. Я підглянув такі місця, де від дороги нічниці ніхто не побачить і риби не возьме. Лишімся при першій умові: в четвер і в суботу, щоби була риба на пятницю і на неділю. Але без заплати пирогами. Я не за пироги буду трудитися.

— А за що? — дівчина спитала, хитро підсміхаючися.

— За ... за спасибі. Я люблю ловити рибу, але сам за нею не пропадаю.

— Волиш пироги?

— Як в кого...

— А я люблю рибу, але також... як від кого.

Захихотала і зачинила вікно. Прокіп велику мав охоту ще троха побалакати з дівчиною, але ущасливлений таким закінченням розмови, вертав до своєї колиби непаче підхмелений. Хоч сеї ночи не пильнував нічниць, то таки не спав. Він все ще неначе балакав з дівчиною. Вснув аж над раном. А що в колибі був сам один, бо всі його товариші на неділю відїхали, спав аж до полудня. Троха не проспав пирогів.

Текля ловила бабці що четверга; очевидно, як була погода. Що четверга і що суботи, також як була погода, Прокіп приходив на лавку під вікном і робив свою роботу: заробляючи на пироги в неділю. Текля, вихилившися вікном, дивилася на ту роботу... не так на роботу Прокопа, як на него самого, і балакала з ним. І він більше балакав та призирався їй, як робив. Деколи в хаті всі вже полягали спати, заки він покінчив свою роботу і пішов на ріку.

Прийшла зима. На рибу годі було ходити. Через те й не було притоки ходити під вікно Теклі. Ся зима видалась Прокопови дуже довгою. І Текля нарікала, що сего року зима тягнеться щось довше як звичайно. Всеж таки і ся довга зима минулася. Прийшла весна, то Прокіп знов став ходити на рибу і в неділю на пироги. Ріжниця була тільки та, що хоч Текля за бабці вже не дбала, Прокіп заходив під вікно Теклі що вечера. І не все лиш крізь вікно балакав з нею. Бувало, що виходила з хати і сідала під вікном на лавці. Зразу бувало так, що він сидів на однім кінци лавки, вона на другім. Так не довго було, бо відстань між ними на тій лавці ставала щораз коротшою. Прийшло до того, що деколи, як почули. що хтсь надходить, відскакували від себе. Боялися, що мати або батько побачить, що вони обіймаються та цілуються. Найбільше боялися того, щоби на сім не спіймав їх який парубок з села. Хоч Прокіп вже другий рік робив по сім боці ріки, то всеж таки він був тут сторонський. За Теклею вже стали зазирати і бігати за нею парубки. Парубки в кождім селі дуже не люблять, як яку дівчину в їх селі відбивають їм парубки з іншого села. Такий смільчак ризикує, що як його коли парубки спіймають в ночи, то плечі добре полатають йому буками. І Прокопа плечі та ребра були би в небезпеці, як би парубки в селі побачили, що він не лиш що вечера заходить до їх дівчини, але й обіймає і цілує її.

Прокіп і Текля зі своїм коханням крилися, щоби не було клопоту з парубками. Лиш брати Теклі, її мама і батько знали, що вони вже змовилися, та що поберуться зараз, скоро Прокіп відслужить своє військо. Старі Линики не противилися, бо Прокіп не жадав нічого: ні ґрунту, ні гроший. Сказав, що Теклю возьме хочби тільки в одній сорочці.

Прокіп знав, що три роки військової служби, то довгий час; що за той час у селі може неодно змінитися. Знав, що Текля не буде відгороджена від парубків і як котрий завозьметься на неї, то в трох роках міг би добитися свого. Цілий місяць, заки нарокував, Текля мусіла йому присягати, що буде всіх парубків здалека держати від себе; що не буде ходити на музики; не буде парубків просити до хати на пироги, ні під вікно робити нічниці. Коли вже відїздив з іншими рекрутами і прощався з братами Теклі, ще й вони прирекли йому сестру пильнувати, щоби ніякий парубок не міг збаламутити її.

Поїхав Прокіп на довгі три роки. Коби то ще він і вона були письменні, то пишучи до себе, скорочували би собі час. Він знав би, що вона його ще любить і про інших парубків ще не думає. Знав би також, що ніхто ще не пробує баламутити її. Вона знала би, що він за неї не забув, що не залицяється до кухарок, або до яких інших міських ледащинь. Але вони обоє були неписьменні. Як допросилися когось, що за них написав, то якось не випадало крізь вуха чужого пропускати те, що одному хотіло би сказати строго довірочно. В таких, чужими писаних листах, стояло лиш те, що з божої ласки всі дома здорові, та питають, чи адресат здоровий і як йому поводиться.

Прокопови поводилося незле, бо від прикрої військової служби викрутився. Його товариші завидували йому, бо дістався на „бурша" до дуже доброго капітана.

(Далі буде).

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

Отиневичі, 14. V, 1931.

Високоповажаний Пане Голово!

Дня 1. V, ц. р. одержав я лист від Вас з повідомленням про висилку $100 на річ Читальні. Оркестра, яка тоді мала лекцію, замовкла, а присутні громадяни, яких була тоді в читальні більша скількість, утихли, та слухали з запертим віддихом читання Вашого листа. З надмірної радости тиснулись не одному сльози до очей. Загальна радісна виміна гадок і нараз оркестра заграла наш гимн „Ще не вмерла"— і не вмре, повторили люди, коли має таких синів, що, хоч викинені ріднею землицею, мусіли на чужині шукати і здобувати тяжко працею щоденний хліб — не виреклися її, не забули, а навпаки відриваючи собі нераз конечно потрібне до життя, віддають як жертву, та стараються, чим можуть, помогти своїй батьківщині. Ми знаємо, Дорогі Односельчане, що Ви не живете в надмірних розкошах і не дали того, що Вам збувало, а навпаки Ви дали такий великий дар понад Вашу спроможність зі щирого серця і свідомости. Особливо високі жертви і так щирі завзяті труди збіркового Комітету заслугують на подив і вдячність і вона на довго-довго заховається в наших серцях і памяти. Ми горді тим, що виселенці нашого села стали на чужині свідомими і діяльними членами нашого народу, що не знехтували нашого заклику, а скоро і щиро відгукнулись.

Ми довго будемо ставити Вашу жертву як примір і тим неодоного зобтяжілого і сплячого збудимо зі сну до життя. Ваша щирість і жертвенність започаткувала наново звязь нас, громадян, з Вами, виселенцями, і радіб ми ту звязь як найдовше підтримати та не одно ще добре діло спільнимч силами перевести.

Дня 3 травня ц. р. відбулося засідання Виділу Читальні. Всі члени виділу в підбадьореним і святочнім настрою вислухали читання Вашого листа та з одушевленням ухвалили одноголосно: припоручається Данилові Моді вислати на руки В. Голови подяку всім Жертводавцям, а спеціяльно вислови подяки Вам, Вп. Голово, і членам збіркового комітету, не лише за значніші суми пожертв, але також за такі щирі старання і труди та кошти, понесені при переводженню збірки. Таку подяку з виказом імен Вп. жертводавців оголосити в „Новім Часі" і „Новім Слові", часописах у Львові.

Рівнож вислати подяку Редакції „Свободи" в Америці, що поміщувала безкорисно оголошення збіркового комітету, та просити о ласкаве оголошення нашої прилюдної подяки з виказом імен жертводавців.

Також ухвалено вписати імена збіркового комітету і всіх жертводавців в пропамятну таблицю, а вкінці ухвалено, щоби вивішено в льокали Читальні спільну фотоґрафію всіх Жертводавців, а колиб такої не можна було зробити задля коштів і трудностей, то принайменше фотоґрафію збіркового комітету, котру просимо конечно прислати.

Дня 5 травня ц. р. прийшов лист від Панька Моди, що вислав 5 дол. на оркестру осібно, бо спізнився передати їх збірковому комітетови. Виділ Читальні постановив виказати Панька Моду, як жертводавця 6 дол., та спільно йому подякувати. Тому ціла збірка виносить 106 долярів і її цілу виказуємо у виказі.

Здоровлю Вас щиро і ще раз щире спасибіг.

За виділ Читальні:

Стефанія Крвавич, голова;

Данило Мода, заст. гол.

—o—

Батько хотів оженити конче свого сина, бо вже не молодий був. Та злі язики говорили, що син був неваїсний, ба, навіть пажерливий. Батько виглядів синові суджену й за якийсь час каже:

— Сину, підемо до Канарчуків. Може сподобаєш собі їх Дарку й оженишся з нею. Лише, як будемо там при вечері, щоби ти не їв там забагато, бо це був би для мене великий сором і це зробило би погане враження на дівчину.

Пішли. Засіли до вечері. Син майже не глянув на визначену йому суджену, лише їсть і їсть завзято. Батько надармо штовхає його під столом. Син преспокійно їсть далі. Вкінці батькові було того вже занадто й сердито напоминає сина:

— Максиме, ти попсуєш собі жолудок!

Та син нічого не робив собі з того напімнення, лише сказав, ковтаючи:

— Дайте мені спокій, тату, хай я їм — вона мені не подобається!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

o

UKRAINIAN-AMERICANS PLAN CONCERT SUNDAY IN PARK.

Program to be Presented at Benedict Music Monument.

Music lovers are offered an unusual treat in the concert scheduled for Sunday afternoon at 3 o'clock at the Benedict Monument to Music, when a chorus of 50 Ukrainian-Americans, appearing in picturesque native costume, will present songs of their homeland. An orchestra will accompany the group.

The concert, which will occupy several hours, is being organized and presented by Ukrainians from this city and Woonsocket.

(**The Providence Journal,** Providence, R. I., June 16, 1931).

UKRAINIAN GROUP PROGRAM READY.

New York Man to Direct Warinanco Park Dances.

Vasile Avramenko, of New York City, Ukrainian dancing instructor, will direct the solo and group dances in the Ukrainian program at 8 o'clock to-morrow night at Warinanco Park stadium in the first of a series of five Nationality nights sponsored by the Union County Park Commission.

Nine Ukrainian organizations of Elizabeth have united to present the program of music, folk songs and dances. They are St. Vladimir Church, St. Vladimir Society, St. Michael Society, St. John's Society, Lubow Society, Ukrainian Society, Ukrainian National Home, Ukrainian Citizen's Club, and the Providence Society. Music will be furnished by an orchestra.

The mixed chorus of eighty voices will sing "Ukrainia Mother" by Tcherkasenko-Stetsenko, "The March of Sitch Troops" by Kutkowsky-Leontowitch; "Last Will and Testament" by Shevchenko-Verbitsky; Ukrainian folk songs by Davidowsky and the Ukrainian National hymn. The women's chorus, has chosen "Cherry Orchard" by Shevchenko-Hayvoronsky and "Gathering" by Shevchenko-Lysenko. "Cossacks" and "Wings of an Eagle," both by Stetsenko will be sung by a male chorus.

Forty persons have been trained by Mr. Avramenko for the dances in Ukrainian costumes.

Born of Ukrainian peasant parents thirty-five years ago, Avramenko fought for his country's independence during the Russian Revolution. After the collapse of the Ukrainian independent State he became a prisioner in the Polish camp at Kalish in 1921 and there started the first school of Ukrainian dance. Later after a successful tour of other camps, he was forced to migrate to Czechoslovakia where he became active as a dance teacher. Due to the efforts of his countrymen in Canada he concentrated his efforts as a ballet master in Canadian cities. In the United States he created the Ukrainian folk ballet.

In case of rain, the program, free to the public, will be given Thursday evening.

(**Elizabeth Daily Journal,** Tuesday, June 16, 1931).

POLAND VERSUS LEAGUE COUNCIL.

Mme. Rudnycka, a Ukrainian deputy, provides further evidence, in an interview we publish today, that the Polish Government has completely ignored the recommendation of the Committee of Three, presided over by Mr. Henderson, that "an internal settlement" with the Ukrainian minorities should take place.

This is the usual process. Whenever there is a fuss the offening Government appears in a conciliatory mood at the League Council and makes vague promises. When the storm is over — even while it continues — the persecution goes on. Our Berlin correspondent has recently pointed out that the Polish authorities were blandly proceeding with the work of "pacification." Mme. Rudnycka says that no negotiations whatsoever are taking place between the Polish Government and the Ukrainian representatives in the Sejm.

It was a pity that the excitement over the Austro-German Customs Agreement and over the presidency of the Disarmament Conference coincided with the meetings in London of the Committee of Three, which appear to have been hasty and unsatisfactory.

The last word remains with the Polish Government, which has not modified its condition that the Ukrainians should withdraw all petitions to the League and make a public demonstration of loyalty to the Polish Government. Otherwise, the Polish Government refuses to negotiate. This is, first, blackmail and, secondly, an insult to the League Council. It is essential that Ukrainians should be immediately assured that their case should be brought before the League Council next September. There is always a danger of an outbreak—through hopelessness and exasperation—of Ukrainian acts of violence, which may be averted if there is some definite hope in the next League Council.

(**The Manchester Guardian,** June 4, 1931.)

HECTIC POLAND.

One of the prominent geographical surgeries which was performed by the makers of the Versailles treaty was the establishment of an independent Poland. But self-rule, so long denied the Polish people governmentally, has been slow to find suitable forms of technique. In a comprehensive study which the Foreign Policy Association has made of Polish developments since the war, the conclusion is reached that "parliamentarism and democracy have not struck root" and that the institutions of Poland have "undergone only superficial evolution."

In the Polish State the dominant elements are said to be a group of "traditional bureaucrats" and the army. These take sides with the racially Polish majority against the Ukrainian, Russian and German minorities. These conditions may be but transitory and may give way to more representative forms of social and political expression when racial distinctions are allowed to move into the background.

Poland is a land rich in the endowments of its people and in material resources. But it has not yet caught up with the modern world in the rule of the majority, fairly expressed.

The Russian experiment is of no great helpfulness and the trials of constitutionalism in Germany and in neighboring Balkan countries are still in the throes of trial and error. Poland apparently needs more time to realize the responsibilities and opportunities of autonomy.

(**The Providence Journal,** June 11, 1931).

КНИГАРНІ БАНКРОТУЮТЬ.

Найбільша книгарня в Катовицях, власність Фішера і Команда, оголосила своє банкротство. Пассива тієї книгарні виносили 400,000 золотих, актива тільки 200,000 зол.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(39)

Відтак предс. Мурашко відчитав отсього листа, який прийшов на його руки:

Нантікок Па. (Ґановер)

Дня 11 Січня 1931. р. Відбулися річні Збори Від. 29 У. Н. Союза.

Наших Зборах ми розбирали справу У. Н. Союза? А головно приєднаня нових членів до У. Н. Союза. А також дітей.

Подовші дискусії, члени від. 29 У. Н. Союза винесли слідуючі Резолюції:

„Резолюція"

Ми Члени від. 29. У. Н. Союза зібравшись на своїх річних зборах дня 11. Січня с. р. присутности 61 Членів Розбираючи Справу У. Н. Союз і Часописи „Свободи" Негодимось з Редагованям нашої дорогої часописи „Свободи" Котра Редагується внапрямі шкідливім розвоєви наші дорогі Організациї У. Н. Союзові.

По Перше

„Свобода" задуже мішаєсь в Релеґійні справи Вихвалючи одну „Секту" Релігійну а другу побиваючи.

По Друге

„Свобода" цілком стала Петрюрівскою Часописею побиваючи Робітничо-Селяньський Рух на Великій Україні, і в Галичині бо як відомо нам з часописів що Петлюра зробив Союз з Пільсуцьким за воювати Велику Україну! Не для нас а для пані Польщі.

Бо факти самі показуют як Польща нас трактує В Сідній Галичині.

Отже, ми Члени від. 29 У. Н. Союза до магаємось від Екзикутиви У. Н. Союза. на коли дійсно Екзикутиві лежить добро У. Н. Союза на Серцю. Взяти під розвагу Редагованя „Свободи" і чиемо жаб еї поліпшити хоч так як була перед Корвенцією.

Домагаємось залишити всякі релігійні справи а придержуватись більше робітничих справ, бо „Свободу" оплачують Робітники а ни пани.

І на коли Екз. У. Н. Союза так поступить тогди буде певний розвій на Дорогої Орг. У. Н. Союзови. Бо посмерти бл. памяти нашого Дорогого будівника У. Н. Союза С. Ядловського робить зміна в наші Організациї.

За від. 29. У. Н. Союза.

Предсідатель Василь Блюй
Секр. Н. Салюк
Касієр. S Hawryszko

Резолюційний Комітет.
Іван Козмоскій
Астафій Яхван
Міхал Гривняк

(Печатка)

(Прошу взяти під увагу на засіданю 16 лютого)

Після того предсідатель покликав редактора О. Ревюка, щоби він відповів на піднесені тут заміти.

О. Ревюк відповідає:

Я не говорив спеціяльно про справи конкордату, гетьманату, большевизму, польонофільства й інші справи, за які велася колись боротьба серед української іміґрації, бо мій звіт уже й без того продовжився. Богато з тих справ уже належать до минувшини, якої живим людям нема що богато виґрібати, бо живі люди займаються теперішністю й будучністю, а не минувшістю. Минувшину треба виґрібати не на те, щоби когось дратувати, як це люблять робити нервові люди, а тільки на те, щоби біжучими подіями зміряти своє поступовання в давнину, щоби переконатися, чи ми робили похибки, себто, чи треба що справляти в своїм становищи.

Отже нові події показували нам, що становище, яке заняли конвенції та орґан У. Н. С. в ріжних справах, було правильне. Орґан У. Н. С. виступив був свого часу проти відомого варшавсько-римського конкордату. Конкордат обороняли тут явно епископ Богачевський та д-р Назарук. Я не говорив про це тому, бо це сталося перед конвенцією, отже до нашої дискусії не належало. Одначе до нас можуть належати останні події в краю, які показують, як слушним був наш підхід до справи. „Свобода" заняла була тоді становище, що конкордат це є політичний акт, яким польський уряд хоче покористовуватися владою папства для спольщення Українців під Польщею. Д-р Назарук доказував тоді, на один бік, що це є чисто церковна справа, а на другий бік доказував, що конкордат це гарна оборона українських католиків, а тимсамим оборона українського народу. Що це становище не має слушности, показується з відповіди польського уряду на українські жалоби проти „пацифікації" до Ліґи Націй. У тій відповіди, розкидуваній польськими конзулями між чужими ґазетярами, польський уряд між іншим нападає на митроп. Шептицького за те, що він називається „галицьким митрополитом" тоді, як він до такого титулу не має права на основі конкордату. Кождому ясно, що не про церковну справу тут ходить, коли польський уряд вимовляє собі в Римі закинення титулу, що згадує Галич і Галичину, а про політику, бо Галич і Галичина це українські імена, які нагадують світови, що це українські землі.

І д-р Назарук і деякі так звані поступові виступали про порушування справи конкордату як чисто церковної справи, дурманючи нарід, що, мовляв, конкордат це звичайна справа; що кожда держава робить конкордати з Римом; що й самостійна Україна зробить конкордат. З того мало виходити, що ніяка держава не може жити без конкордату з Римом, що кождий конкордат однаковий, що отже конкордатів критикувати не слід. Та від того часу події розкривають нашим читачам, що не кожда держава має конкордат; що богато держав конкордатів з Римом не мають і мати не хочуть; що наша прибрана вітчина, Злучені Держави, конкордату не має; що декотрі держави конкордати мають, але хочуть їх зломити, приміром Литва, котра боїться, що Рим при помочі конкордату робить політику в користь Польщі; що в ріжних краях, як в Італії та Еспанії, через конкордати є ріжні напруження й клопоти в державі, яких не було би без конкордату. Це все чейже навчило нас дивитися на конкордат розумно, а не по дітвацьки. Передовсім навчило це нас на цю справу взагалі дивитися, а не відсувати її, як до нас неприналежну, як це деякі диктатори хочуть зробити з нами, немов би ми були діти.

(Дальше буде).

АБІТУРІЄНТ ЗГИНУВ ПІД ПОЇЗДОМ.

У Львові кинувся під поїзд біля кульпарківського моста абітурієнт Бернард Альтерн. Студент згинув на місці. Він був відзначаючим учнем. При матурі відповідав добре з усіх предметів, „спалив" його лише з історії проф. Пашкудзький.

ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ І ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

(і)

Мої надії, на жаль, не оправдались. Зараз по повороті до Берліну п. Скоропадський зломав дане мені гетьманське слово чести тим, що протизаконно (бо тільки як Гетьман, а не як Гетьман і як урядуючий на час Голова Ради Присяжних) призначив без мого відома і поради нову Гетьманську Управу. Далі при помочі ріжних інтриг він збунтував проти мене частину членів Ради Присяжних, що підписали в горі наведеного листа; виключив незаконно з Ради Присяжних Н. В. Кочубея, і врешті для „узаконення" цього всього споровадив на свій кошт (пор. резолюцію ч. 5. „зїзду", щоб „на будуче місцеві орґанізації самі подбали про фінансовання зїздів") до Ванзе кількох випадкових людей та одержав од цих своїх гостей, що назвали себе „першим зїздом гетьманців", за таку діяльність в критичний час" — „найщирішу подяку".

Одначе зломання слова чести і перед таким навіть „зїздом" не удалось вповні затаїти. Щоб заспокоїти своє сумління, п. Скоропадський провів ще одну резолюцію (ч. 4) „в справі ріжного розуміння „Баґедських Умов". „Без огляду на зміст і форму Баґедських розмов — каже ця резолюція — зїзд вважає, що основою для оцінки непорозуміння між Ясновельможним Паном Гетьманом а Вячеславом Казіміровичем Липинським є виключно заява цього останнього в листі до Ради Присяжних У. С. Х. Д. з дня 29. XI. 1929 (див. стр. III., ч. 3 „Бюлетеня"), якої одиноким і конечним висновком є повна свобода рухів для того, хто несе усю відповідальність".

Побачимо, що скажуть панове, котрі „ухвалили" оцю резолюцію, як побачать наслідки повної свободи рухів п. Скоропадського. Тепер же мова йде не про те, чи можна „потребою свободи рухів" пояснити зломання слова, чи ні, а про те, **чи мав право Гетьман ломати своє слово,** дане ним добровільно і з повною свідомістю, що воно власне свободу його рухів до мінімум обмежувало.

Далі „зїзд" по прикладу уенерівського центру, якого **практична і реальна** політика не дає спати п. Скоропадському і згуртованим тепер біля нього гетьманцям **практикам і реалістам,** прийняв сфабрикований для осягнення ванзейських цілей „привіт Зїздові" від неіснуючої „Громади У. С. Х. Д. з Радянської України" та розіслав цей привіт „в орґанізаційному порядку", не подумавши навіть, який матеріял дає він большевицьким аґентам для провокаційної роботи супроти наражених на дійсну небезпеку людей. Щоб такій провокації хоч почасти запобігти, оцим прилюдно заявляю, що ніяких „громад" на Радянській Україні У. С. Х. Д. не мав і не має.

VI.

Дня 18. серпня 1930 р. вислав я до члена Ради Присяжних Павла Петровича Скоропадського листа такого змісту: „Оцим повідомляю Вас, що від сьогодняшнього дня (18. серпня 1930 р.) я приступив до виконування своїх обовязків Голови Ради Присяжних У. С. Х. Д. Тим самим моя передача Вам дня 29. XI, 1929 р. тимчасового головування в Раді Присяжних з днем 18. серпня 1930 р. касується". Через місяць, як урядуючий Голова Ради Присяжних, розіслав я всім її членам таку постанову:

„До Ради Присяжних У.С.Х.Д.

„Зваживши,

1) що член Ради Присяжних Гетьман Павло Скоропадський зломав складене ним дня 6. XI, 1921 р. Заприсяження тим, що збунтував частину членів Ради Присяжних проти Голови Ради Присяжних і сотворив з них партію, потрібну йому для здійснення його персональних цілей;

2) що він і члени Р. Пр. Ол. Скоропис, С. Шемет, А. Монтрезор і Л. Сідлецький (С. Кривлач) листом з дня 5. V, 1930, а також ширенням відповідаючих змістові цього листа поголосок, намагались зробити з Голови Р. Пр. „загубившого духову рівновагу руїнника", щоби, знищивши в той спосіб його авторитет, вмовити, що він вирікся дальшої політичної праці і тим промостити дорогу Гетьману Павлу Скоропадському до перебрання у свої руки фактичного проводу гетьманським рухом;

3) що своєю — цим самим листом оголошеною — присягою допомогти в цьому Гетьману Павлу Скоропадському, як Гетьман, що таку присягу приняв, так і вищеназвані члени Р. Пр., що таку присягу склали, порушили свої Заприсяження і основний принцип Гетьманської орґанізації, по якому Павло Скоропадський і його рід тільки репрезентують і персоніфікують, але не ведуть, персонально, гетьманський рух;

4) що, для лекшого переведення цього всього, Павло Скоропадський разом з вищеназваними членами Р. Пр. виключили з Р. Пр. Н. В. Кочубея, віддавши незаконно його чисто особисту справу з п. Скоропадським на вирішення Ради Присяжних, замісць віддати її на суд, що мав би розглянути, скільки в цій приватній справі Кочубей-Скоропадський винен п. Кочубей, порушивши — як каже наше Заприсяження — „сурові вимоги до себе" в приватно родинному життї, і скільки винен п. Скоропадський, який, не давши можливости п. Кочубею сказати своє останнє слово в цій справі, поспішив її використати в цілях політичних, аби позбутись одинокого члена Ради Присяжних, що твердо стояв на ґрунті непорушности Гетьманом прийнятим Заприсяженням та словом гетьманським скріплених обовязань;

(Конець буде)

Шкільний інспектор приїхав на візитацію школи. Найшов багато такого, за що міг скартати вчителя. Коли приїхав другий раз, застав усе в якнайліпшому порядку, так, що нічого не міг закинути вчителеві. Це його розсердило, тому сказав:

— Що це за порядок? Нема найменшого непорядку! Що ви собі думаєте, чи на те я приїхав сюди, щоби вас хвалити?

o

Гостинний.

Два місяці молодий Абрум був гостем у бідних свояків. Коли вже не ставало чим його годувати, вони почали давати йому до зрозуміння, що вже час відїхати. І він погодився слідуючого дня досвіта всісти на потяг. Дуже раненько збудило його піяння когута.

— Спішися, бо втратиш потяг, — налягав свояк.

— То нічого, — відповів Абрум, — як бачу, то ви ще маєте когута, так я можу ще остатися на два дні.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОТСВІЛ, ПА.

Громада ожила.

Вже довший час не чути було нічого про нашу громаду. Робота народна майже завмерла, а церковна оберталася довкола „рутенщини" з Филаделфії й того, на кого записати народне добро. Про школу, хор і якесь народне життя не було мови, бо все оберталося біля суду, поліції та лоєрів.

Та з приходом нового священика, о. Петра Дмитрика, надісланого на просьбу громади о. д-ром Жуком, життя відродилося. Заложено школу, до якої ходить 130 дітей, а також і хор з 60 членів. Хором управляє сам священик, котрий веде теж і школу.

В громаді настав спокій. Новий священик навязав зносини з Американцями, котрі дають нам моральну а навіть матеріяльну поміч, як тільки заходить яка потреба. Тут треба зазначити, що до зискання отсих симпатій з боку Американців причинився наш громадянин Йосиф Липка. Згадаю, що минулої неділі наш Американсько-український Ситизенський Клюб уладив спільну вечеру, на яку загостило поважне число визначніших Американців. Про гостину не буду розписуватися, лиш скажу, що випала дуже гарно, мимо великої зливи.

На бенкеті промовляли Американці, а закінчив його о. Дмитрик гарною і влучною промовою.

В неділю, 14 червня, наша парохія влаштувала похід на цвинтар, де відправлено панахиду за полягших героїв України. На закінчення о. Дмитрик виголосив патріотичну проповідь. Громадяни Панько Турчин і Філько Богатий перевели збірку, яка принесла $11.70. Так як всюди, так і в не велике безробіття, тому жертва не дуже велика. Дасть Бог що колись наша громада збере більшу суму ніж тепер. Гроші призначено на інвалідів і вислано до Обєднання.

Мушу піднести і те, що на бенкеті хор відспівав кілька українських пісень, досить добре, так, що на просьбу Американців треба було їх повторяти. Є надія, що до хору приступлять всі молоді хлопці і дівчата, а тоді наш хор буде гордостю цілого нашого міста.

Гість.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Свято Шевченка.

Заходом Української Греко-кат. Церковної Громади в Ню Бритен, Конн., влаштовано 31 травня свято сімдесятих роковин смерти Тараса Шевченка. Обширну програму свята виконав хор, а також діточа оркестра, згуртована при церкві, а під управою місцевого священика о. Гр. Климовича. Свято відкрив п. Стефан Савчишин. Про значіння свята у добре обробленій промові пояснив о. Іван Гундяк з Трой, Н. Й. Він звернув спеціяльну увагу на значіння Шевченка, яке має він для українського народу як борець за українську державність, як великий учитель любови до України. Реферат о. Гундяка, який тревав майже цілу годину, зробив на присутніх дуже гарне вражіння. Референта нагороджено гучними оплесками. По промові слідували декламації. Декламували: Олена Платош, Софія Оліяр, Анна Бендас, Марія Тимчишин, Катерина Котик, Марія Платош, Анна Мельник, Олена Піх, Мирослав Тимчишин, Стефан Керелейза, Павло Мазур і Марія Зень. Відтак слідували: хор шкільних дітей, хор жіночий, хор мішаний і оркестра. Хором і оркестрою управляв о. Гр. Климович. Настрій підчас концерту був дуже гарний. Присутні дали тим доказ, що зрозуміли ціль і значіння свята. На концерті було богато гостей з дальших місцевостей, навіть і гості з Ботлер, які приїхали відвідати свого бувшого пароха. Ціла програма концерту була виконана надзвичайно гарно, чого доказом були грімкі оплески, якими нагороджувано співаків і їх дірігента.

Свято закінчила оркестра відограннням гимнів українського й американського.

День 31 травня залишиться в памяти наших громадян гарним спомином і причиниться безперечно до відбудовання в нашій громаді нового життя.

Юрій Зень, секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вшанування памяти полягліх стрільців.

За ініціятивою Стрілецького Гуртка ч. 7. відділів У. Н. С. і громад міста Дітройт і Гемтремк відсвятковано в день Зелених Свят память полягліх борців за волю нашого народу.

Коло год. 4 пополудні о. С. Побуцький відправив панахиду над імітмною могилою і виголосив зворушаючу проповідь.

Се була передостання проповідь о. Побуцького перед опущенням парохії в Гемтремк і здається одна з найбільше патріотичних — яку я колинебудь чув з його уст — обвіяна козацьким духом і вірою у краще майбутнє нашої Вітчини. Слідуючий промовляв д-р А. Т. Кібзей, зібравши важніші моменти з наших визвольних змагань та теперішний стан під окупантами. Дальше говорив адвокат Панчук про значіння таких свят і консолідацію наших сил. На закінчення голова стрілецького гуртка, інж. Луцейко, подякував присутним за участь, а далі вказав на нашу байдужність супроти таких свят і завмирання національного духа серед дітройтської кольонії. Бо в дійсности ще ніколи громада не знехтувала так святом поляглого стрільця, як отсе в день Зелених Свят. Чи дійсно завмирає в нас почуття національного обовязку, чи які інші причини здержали наших людей дома, покажеться на слідуючих звичайних пікніках. Але ми, як одні з тих, що йшли колись у кровавий танець на Ляха і Москаля, чуємо з того приводу жаль до української кольонії. І вже найвищий час, щоби такі свята відбувалися при великім здвизі народу, а не при співчасти лише двох чи трох сотень людей.

На закінчення інж. Луцейко роздав грамоти слідуючим відділам і громадянам, що зложили сто-долярові жертви на Дім Інвалідів:

Союзови Українок, від. 292 У. Н. С., від. 175 У. Н. С., від. 20 У. Н. С., від. 94 У. Н. С., від. 75 У. Н. С., Український Громаді в Гемтремк, д-рови Кібзеєви і п. Й. Філясови.

Чистого доходу було $45.00 (сорок пять долярів), які вислано на боєву акцію через „Обєднання".

Р. Т. Пристай.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ПІТСБУРГ, ПА.

Збірка на вічу.

Через Обєднання переслано до краю на визвольну боротьбу $25, які зібрано на вічу, що відбулося 26 квітня заходом Українського Народного Комітету.

Т. Сенько, секретар Комітету.

ШАНАНДОА, ПА.

Збірка на Рідну Школу.

Збіркою занялися Іван Чорний і Петро Рудий. Жертвували: І. Чорний, П. Онисик, М. Козевич, Г. Курила, А. Малимін і Марія Пронишин по 1 дол.; І. Когут і А. Павук по 50 центів. Разом 7 долярів.

На визвольну боротьбу зложили: І. Чорний, П. Онисик, Г. Курила, П. Рудий, П. Литвак, А. Починок, О. Тлумацький, В. Пилиняк, М. Курила, В. Винник і М. Козевич по 1 дол.; М. Максимчук 50 цнт. Разом 11 дол. 50 цнт. Гроші в сумі 18 дол. 50 цнт. вислано через Обєднання.

Іван Чорний.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

На забаві, 46-літних роковинах Ксаверія Воробця, зібрано на визволення України від польських окупантів $10. Жертвували по 1 дол.: К. Воробець, М. Антонів, Я. Дмитрів, М. Сорохтей, В. Атаманчук, Й. Триндей, Г. Пещатник, А. Гуменів; по 50 центів: Катерина Сорохтей, Марія Антонів, Анастасія Пащатник, І. Кушлик.

К. Воробець.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(49)

Коли Джейні геть відплила, Роков пригадав собі, що недалеко має бути човен, який він лишив, коли приплив сюди з пароплавчика „Кінкейд". Він швидко побіг до човна, всів на нього й погнав скільки сили вниз по річці, щоб догнати Джейні. Саме в час цієї погоні він опинився недалеко Тарзана. Побачив він свого ворога тоді, коли вже було пізно, бо струя несла його близче до берега.

Тарзан, не роздумуючи довго, стрибнув у воду й поплив назустріч човнови. Роков лютував і лаявся переляkано в човні. Тарзан забув про небезпеку тропікальних рік. Могучими своїми руками розсікав воду, підпливаючи швидко до човна. Роков бачив, що його кінець вже наближається й не знав, як ратуватися. У воду срибати він не відважився, щоб не стати жертвою ріжних тропікальних потвор, від яких у ріці аж кишіло.

У Рокова зявилася надія на вратування, коли він побачив, що з берега ріки до води влазив величезний крокодиль, який подався в напрямку до Тарзана. Тарзан добрався вже до човна й схопився за нього одною рукою, щоб вилізти в човен. Величезна потвора-крокодиль уже зовсім наблизилася до човна. Досить було затримати Тарзана пару хвилин у воді, як він стане жертвою цього людоїда.

Тарзан почув, що в його ногу впилися кілька гострих зубів. Він зробив останнє зусилля, щоб вскочити до човна. В цей час Роков ударив його зі всієї сили веслом по голові. Потім кілька разів почастував Тарзана по пальцях рук і Тарзан відірвався від човна. Роков, бачивши ще кілька хвилин, що Тарзан борикається на поверхні ріки, а потім зник під водою. Тарзан, король джунглів, більше не живе, подумав Роков.